

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CJL – Psaní předložek a předpon

Pracovní list 4

Předložka - neohebný slovní druh.

Předpona - neohebný slovní druh. Skupina souhlásek vznikající při odvozování.

Předložka se s (se), z (ze)

1. Předložku s (se) píšeme ve spojení se 7. pádem.: s tebou, s láskou, s přítelem,...
2. Předložku z (ze) píšeme ve spojení s 2. p.: z Prahy, z vaty, z vyhlídky,...

Výjimka! Kdo s koho, je s to (je schopen).

Úkol:

1. Doplnit předložky s(se), z (ze).

Vrtulník vzlétl –e startu. Večer vyjel z Ostravy – půlhodinovým zpožděním. Kuna skákala – větve na větev. Díval se – okna. Kymácel se z- strany na stranu. Půjde – tebou. Vrátili se – Prahy. Stahují knihy – oběhu. Pusť to – hlavy! Mluvil – cesty. Olej se nesmísí – vodou. Raduj se – každého okamžiku! Vyrovnal se – tím lehce. Utřít prach –e skříňě. Byl –e srdce rád. Předává své řemeslo – generace na generaci. Stáhl ubrus –e stolu.

Skupina souhlásek vznikající při odvozování předponami:

Předpona	+	základové slovo	=	odvozené slovo
roz-		dělit		rozdělit
od		tok		odtok

Úkoly:

1. Doplnit vynechané souhlásky a pravopis zdůvodnit.

Nešlechtěná o-růda, hodnost po-poručika, ro-zuřený pes, smutná pře-tucha, ro-šlehané vejce, ro-žehlený šev, ro-pečetěný dopis, ro-žhavená žehlička, ro-ťavený kov, nový po-chod, na-ané dítě, ro-páraná podšívka, be-starostný jedinec, lidové ro-počítadlo.

2. Vypsát předpony.

Bezpráví, předstih, podšívka, rozsvítit, obklopit, obsypat, předpověď, podpořit, rozmrazit, obstoupení, bezplatnost, odsun, přesun, předzpěv, podpora, odchýlit, roztančit, bezzubý, rozzářený, rozstříhat, odpověď, rozcestí, podklad, podpora, přesypat.

3. Doplnit chybějící předpony a užít je ve větách.

----soudit
----sudek
---sázet
---sedlina
---táčet
---stříhat
---pořit
---sáhlejší
---vázat
---sedající
---povědní
---stavec

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předponu **s(e)**- píšeme u slov, která vyjadřují

- směr dohromady: schůze, sbírat, sbalit, scelit, shromáždit,...
- směr dolů: spadnout, skulit se, shodit, stáhnout, setřít,...
- směr z povrchu pryč: stírat, sfouknout, smazat, sprovodit (ze světa),...

Předponu **z(e)**- píšeme u sloves, která vyjadřují

- změnu stavu: zbledne, zčervíví, zchudne,...
- dokončení děje: zkazit, zkrotit, zplodit

Předpona **vz-** vyjadřuje směr vzhůru: vzpažit, vzplanout, vztyčit, ...ale vstát, povstání,...

Upozornění! Popsané významy vždy neplatí, proto je nutný nácvik pravopisu některých slov: shořet, shnít, scedit, strávit, spropitné, shora, shůry, strava, ...
způsobit, zkoušet, zčásti, zprava, zticha, ztratit, zpěv, ztvárnit, zcela, ztěžka, ...

Pozor!

stlouci desky k sobě
sbít boudu pro dříví
sběhnout se tam rychle
shlédnout dolů
strhnout plakát
sjednat prodej
stěžovat si na bolest

ztlouci zloděje
zbít někoho
zběh z války
zhlédnout film
ztrhnout se námahou
zjednat pořádek
ztěžovat mu situaci

Úkoly:

1. Doplnit s-, z-, vz-, vs.

- hlédnutý film, poslední –kouška, –tráta peněz, ne-travitelné jídlo, –pínací špendlík, –hrabané listí, –končený zápas, –levněné –boží, milé –hldání, –kreslené výsledky, –mazané nápisy, na –hledanou zítra, pohled –hora, –prava a –leva, –běh lidí na náměstí.

2. Doplnit přepony a předložky s(se) a z (ze).

–žili se i – cizími lidmi. Petr –běhl –e studií. Jed’ –pět. Je to známé už – generace na generaci.
Čte –komolenou zprávu. Má dobré –kušenosti. –volal dnes –chůzi.

3. Stanovit, co k sobě patří:

- předložka - I. je součást slova ve všech jeho tvarech, píše se dohromady
- předpona - II. je samostatné slovo, píše se zvlášť.

Správné řešení:

- předložka - I. je samostatné slovo, píše se zvlášť
- předpona - II. je součást slova ve všech jeho tvarech, píše se dohromady

Každé slovo má **kořen**. Je to část společná příbuzným slovům. Např.:

ryb – ár, ryb – ník, ryb – ička, ryb – árna, ...

les – ník, les –ák, les –ík, les –íček, ...

Kořen je společný pro **všechna příbuzná slova**. Před kořenem **bývají ve slově předpony**, za kořen se **připojují přípony** a koncovky. Předpona a přípona může být ve slově několik.

Úkoly:

1. Doplnit vhodné přípony, předpony, koncovky.

Víte, kdo –jevil Ameriku? Znáte některé vynález- a zlepšova- ? –slouchej pozorně.

2. Vyjmenovat slova se společným slovotvorným základem:

vchod, ohrada, zahrada, pochod, přehrada, vystavět, vypracovat, pracovník.

3. Definovat pojmy: odvozování, slovo odvozené, kořen, předpona, přípona, předložka, koncovka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Vytvořit slova odvozená k zobrazeným jevům:

Les

Cesta (rozcestník)

5. Vytvořit slova příbuzná ke kořenům slov:

hrad
zámek
hlas
vjezd

6. Užít výše uvedená slova ve větách.